

Ymateb Estyn i'r cynnig gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili i symud Ysgol Gymraeg Cwm Gwyddon i ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg newydd wedi'i hadeiladu'n bwrpasol ar safle gwag hen Ysgol Uwchradd Cwmcarn

Paratowyd yr adroddiad hwn gan Arolygwyr Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru.

O dan delerau Deddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013 a'i Chod cysylltiedig, mae'n ofynnol i gynigwyr anfon dogfennau ymgynghori i Estyn. Fodd bynnag, nid yw Estyn yn gorff y mae'n ofynnol iddo weithredu yn unol â'r Cod ac nid yw'r Ddeddf yn gosod unrhyw ofynion statudol ar Estyn o ran materion trefniadaeth ysgolion. Felly, fel corff yr ymgynghorir ag ef, bydd Estyn yn rhoi eu barn ar rinweddau cyffredinol cynigion trefniadaeth ysgolion yn unig.

Mae Estyn wedi ystyried yr agweddau addysgol ar y cynnig ac mae wedi llunio'r ymateb canlynol i'r wybodaeth a ddarparwyd gan y cynigiwr.

Cyflwyniad

Mae hwn yn gynnig ymgynghorol gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili.

Y cynnig yw adleoli Ysgol Gymraeg Cwm Gwyddon i ysgol newydd wedi'i hadeiladu'n bwrpasol sy'n cynnig darpariaeth cyfrwng Cymraeg, a fydd wedi'i lleoli ar safle gwag hen Ysgol Uwchradd Cwm-carn. Bydd y ddarpariaeth newydd yn cynnwys cyfleusterau gofal plant, meithrinfa a chanolfan adnoddau arbenigol.

Crynodeb/ Casgliad

Mae Estyn o'r farn fod y cynnig yn debygol o gynnal safonau presennol yr addysg a'r ddarpariaeth yn yr ardal, o leiaf. Fodd bynnag, nid yw'r cynigiwr wedi rhoi digon o eglurder ynglŷn â lliniaru yn unol â risg y cynnig yn cynhyrchu nifer sylweddol o leoedd dros ben ar safle'r ysgol newydd.

Disgrifiad a manteision

Mae'r cynigiwr wedi darparu rhesymeg briodol ar gyfer y cynnig, sef disodli'r ysgol bresennol sydd ar safle lle mae adeiladau mewn cyflwr gwael. Mae hyn hefyd er mwyn bodloni'r galw cynyddol am addysg cyfrwng Cymraeg yn yr awdurdod lleol. Yn ychwanegol, mae'r cynigiwr yn bwriadu darparu adnodd Cymraeg ar gyfer y plant hynny y mae angen darpariaeth arbenigol y tu allan i ysgol brif ffrwd arnynt.

Mae'r cynigiwr wedi rhoi ystyriaeth resymol i fanteision posibl cael ysgol wedi'i hadeiladu o'r newydd. Mae'r rhain yn cynnwys darparu ystafelloedd dosbarth, cyfleusterau TG ac ardaloedd chwarae allanol modern.

Nod y cynnig yw darparu adeilad ar gyfer tua 420 o ddisgyblion, yn ogystal â 60 o leoedd meithrin, ac 16 o leoedd yn y ganolfan adnoddau arbenigol. Fodd bynnag, rhagamcenir y bydd galw am 212 yn unig o leoedd i ddisgyblion, ac eithrio'r meithrin, ar safle'r ysgol bresennol yn 2025. Mae hyn yn gadael nifer sylweddol o leoedd dros ben yn yr ysgol. Mae'r cynigiwr wedi ceisio lliniaru hyn trwy gynnwys amcanestyniadau diwygiedig ar gyfer y safle newydd, ac mae'n ymddangos bod y rhain yn dangos y bydd gan yr ysgol 420 o ddisgyblion erbyn 2025. Nid yw'n glir sut

mae'r cynigiwr wedi cyfrifo'r nifer hon, ac mae'n ymddangos yn rhy uchelgeisiol. Nid yw'r cynigiwr wedi lliniaru yn unol â'r risg hon o gael nifer sylweddol o leoedd dros ben yn yr ysgol.

Mae'r cynigiwr wedi rhoi ystyriaeth addas i bum opsiwn gwahanol, ac wedi rhoi sgôr i'r rhain yn unol ag amrywiaeth o ffactorau llwyddiant allweddol. Yr opsiwn â'r sgôr uchaf yw'r opsiwn sy'n cael ei ffafrio ar gyfer yr awdurdod lleol ar hyn o bryd.

Pennodd y cynigiwr yn briodol mai'r cynnig hwn oedd yn rhoi'r cydbwysedd gorau o ran costau, manteision a risgiau.

Mae'r cynigiwr wedi pennu bod y ddarpariaeth newydd yn llai na milltir oddi wrth y safle presennol. Mae'n rhagweld mai bach iawn fydd effaith debygol gwahanol drefniadau teithio o ganlyniad i'r cynnig. Gallai rhai disgyblion fod yn byw'n agosach at safle'r ysgol newydd, a disgyblion eraill yn byw ymhellach oddi yno. Mae'n cyfeirio at bolisi cludiant Caerffili sy'n darparu cludiant i'r ysgol 'berthnasol' o fwy na phellter o 1.5 milltir ar gyfer disgyblion cynradd.

Mae'r cynnig yn cefnogi'r targedau yng Nghynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg Caerffili, yn benodol i ddatblygu digon o leoedd cyfrwng Cymraeg yn ardal Dwyrain Islwyn. Mae'r cynnig hwn yn gysylltiedig ag ardal Dwyrain Islwyn.

Mae'r cynigiwr wedi darparu asesiadau addas o'r effaith ar y gymuned a'r effaith ar y Gymraeg fel rhan o'r cynnig. Mae'r cynigiwr yn ystyried y bydd nifer o'r gweithgareddau presennol y mae'r ysgol yn cefnogi'r gymuned i ymgymryd â nhw yn parhau yn y lleoliad newydd. I grwpiau nad ydynt yn gallu teithio'r pellter ychwanegol, mae'r cynigiwr yn bwriadu darparu cyfleusterau yn y llyfrgell leol wedi'u seilio yn y gymuned, neu ystyried cefnogi lleoliadau eraill, lle bo'n briodol. Hefyd, mae'r cynigiwr yn haeru y bydd y cynnig yn cryfhau ac yn diogelu hyrwyddo'r iaith Gymraeg, a diwylliant a threftadaeth Gymreig yn y gymuned.

Agweddau addysgol ar y cynnig

Mae'r cynigiwr wedi ystyried adroddiad arolygu diweddaraf yr ysgol gan Estyn ac wedi cymharu hwn ag ysgolion lleol eraill yn yr ardal. Mae'n dod i'r casgliad rhesymol nad yw'n disgwyl y bydd effaith niweidiol ar safonau'r ddarpariaeth a chyrhaeddiad. Hefyd, mae'n awgrymu y bydd y wybodaeth a amlinellir yn y cynnig yn dangos sut gall yr ysgol barhau i ddatblygu eu harfer ragorol bresennol, ac adeiladu ar hyn.

Cafodd yr ysgol farnau rhagorol i gyd yn ei hadroddiad arolygu ym mis Mawrth 2020. Mae'r cynigiwr yn haeru y bydd yr ysgol yn parhau i gael cyngor a chymorth parhaus gan yr awdurdod lleol, y gwasanaeth gwella ysgolion ac unrhyw randdeiliaid perthnasol yn ystod cyfnod gweithredu'r cynnig, i helpu sicrhau bod yr ysgol yn cynnal arweinyddiaeth effeithiol, ac yn darparu addysgu a phrofiadau dysgu o ansawdd uchel ar gyfer disgyblion. Mae'n ymddangos bod hwn yn haerriad rhesymol.

Mae'r cynigiwr wedi darparu dogfen asesu cydraddoldeb, ac mae'n ymddangos bod y ddogfen hon yn cwmpasu'r holl feysydd perthnasol, gan gynnwys gwneud yr adeiladau newydd yn gyfleuster hygyrch sy'n gallu darparu ar gyfer unrhyw un ag anghenion ychwanegol.

Mae'r cynigiwr yn haeru'n rhesymol, gan mai'r cynnig yw adeiladu cyfleuster ysgol newydd mewn lleoliad arall yn lle lleoliad yr ysgol bresennol, na fydd unrhyw darfu ar ddisgyblion yn ystod y cyfnod adeiladu. Yn ychwanegol, ni fydd unrhyw broblemau yn gysylltiedig â chludo na mynediad, gan y bydd y gwaith adeiladu yn digwydd oddi ar y safle presennol.